

OPINIE: 'Verwar GGO-technologie niet met big business'

Geplaatst op zaterdag 16 november 2013 |

Reactie van Marc Van Montagu op open brief van Lieven De Cauter (bijgevoegd onderaan de tekst)

Beste collega De Cauter,

Ik lees veel woede in uw open brief aan mij gericht. Sta mij toe om op een vriendelijke en open manier u van een weerwoord te voorzien.

GGO's zijn meer dan patenten en multinationals alleen

Alle wilde plantensoorten en alle gewassen die de mens sedert het begin van de landbouw geselecteerd heeft, zijn inderdaad gemeengoed van de mensheid. Het zou onethisch zijn indien planten zomaar kunnen gepatenteerd worden. In de Verenigde Staten kan men dat, maar gelukkig is dit in Europese en in vele andere landen niet mogelijk. Echter wanneer er intensief geïnvesteerd is om een gewas te verbeteren, ligt het gemeengoed minder voor de hand. Wanneer plantenkwekers tijd en geld investeren om een verbeterde plant te ontwikkelen, willen ze hiervoor beloond worden (lees: een financiële return krijgen) wanneer hun product op de markt komt. Weinig mensen zijn op de hoogte dat veredelaars van niet-GGO gewassen hun planten ook beschermen. Ze doen dit door het aanvragen van het kwekersrecht. Het kwekersrecht geeft een kweker de intellectuele eigendom van hun plant waardoor ze concurrenten kunnen verhinderen om deze plant zonder toelating (lees: zonder een financiële return) op de markt te brengen. Dit geldt voor alle niet-GGO zaden en pootgoed. Voor bepaalde gewassen zoals aardappelen mogen de landbouwers de oogst van de beschermde niet-GGO landbouwgewassen niet gebruiken als zaai- of pootgoed voor het volgende jaar zonder de veredelaar daarvoor te vergoeden. Ik verwijs hiervoor graag naar een recent persbericht rond de dagvaarding van landbouwers die geen vergoeding betaald hadden voor het gebruik van eigen vermeerderde 'gewone' aardappelen.(1) Het feit dat zaaizaad en pootgoed vandaag de dag geen gemeengoed is, heeft dus niets te maken met GGO-gewassen.

Inderdaad de kenmerken die via de GGO-technologie in gewassen gebracht zijn en die vandaag op grote schaal geteeld worden, zijn beschermd door patenten. Deze bescherming geldt voor 20 jaar vanaf de aanvraag van het patent. Volgend jaar verloopt het laatste van de Amerikaanse patenten die Roundup Ready soja beschermen en hoogstwaarschijnlijk zullen kleine en middelgrote ondernemingen generische producten op de markt beginnen brengen waardoor de dominantie van de grote multinationals voor dit product zal verkleinen. Daarenboven moet opgemerkt worden dat patenten slechts aangevraagd worden in de belangrijkste geïndustrialiseerde landen. De insect-resistente katoen die geteeld wordt in Burkina Faso is bijvoorbeeld niet beschermd door een patent. Recent heeft Bangladesh de teelt van de insect-resistente GGO-aubergine goedgekeurd. Als die (waarschijnlijk volgend jaar) op de markt komt, zal dat zijn zonder patent. In Hawaii wordt sinds 1998 de virus-resistente GGO-papaja geteeld. Deze is ontwikkeld door de universiteiten van Cornell en van Hawaii en alle rechten zijn overgedragen aan een lokale papaja-boerenorganisatie.(2) Het debat is veel meer genuanceerd dan u laat uitschijnen beste collega. Echter, door ongenueanceerd te berichten over GGO-gewassen, brengt u ook publieke initiatieven voor kleinschalige landbouw in gevaar.

Het voedselprobleem

Er wordt vandaag dan misschien wel voldoende voedsel in de wereld geproduceerd, toch lijden meer dan 800 miljoen mensen chronisch honger (wil zeggen: meer dan 1 jaar hongersnood).(3)

Dit is een multifactorieel probleem dat niet zomaar is op te lossen. Als geboren en getogen socialist kook ik ook van woede om zoveel onrecht. Eén mogelijk middel in de strijd tegen honger is om mensen middelen te geven om zich beter te beschermen tegen het mislukken van hun oogst. Met plantenbiotechnologie kunnen we gewassen ontwikkelen die minder vatbaar zijn voor ziekten, die minder gevoelig zijn aan droogte of die meer opbrengen. Dit kan voedselproblemen ter plaatse helpen oplossen.

U denkt dat GGO's alleen geschikt zijn voor grootschalige landbouw. Niets is minder waar. GGO's zijn geen landbouwmodel. Het is een technologie. GGO's gaan de monocultuur inderdaad niet verminderen maar ze zijn er evenmin de oorzaak van. Ze kunnen er echter wel voor zorgen dat de grootschalige landbouw minder milieuvervuilend wordt. Waarom deze kans laten liggen?

Gebruik correcte argumenten

Wat Barbara Van Dyck betreft, bied ik mijn excuses aan. Zij is inderdaad bio-ingenieur met opleiding land- en bosbeheer, een specialisatierichting zonder opleiding in biotechnologie. Ze heeft inderdaad een doctoraat, meer bepaald in de toegepaste economische wetenschappen.

Uw strijd en die van mevrouw Van Dyck tegen globalisatie, grootschalige industriële landbouw en multinationals verdient om gehoord en besproken te worden. Maar probeer niet om uw punt te maken met misinformatie en op de kap van een veilige technologie die de landbouw en de maatschappij grote diensten kan bewijzen en nu al bewijst. Het is buitengewoon jammer dat steeds dezelfde verhalen zoals de zelfmoorden in India naar boven gehaald worden terwijl die al zoveel keer ontkracht zijn.

De landbouw en de mensen in hongersnood zijn niet gebaat bij een tweestrijd. U en de actiecomités die u steunt ijveren voor agro-ecologische oplossingen. Plantwetenschappers zien bijkomende mogelijkheden door planten genetisch aan te passen aan hun leefmilieu. Geef landbouwers de mogelijkheid om te kiezen welke methoden ze willen gebruiken. Mijn hoop is dat alle technologieën gebruikt worden in een geïntegreerd landbouwmodel. De landbouwkundige uitdagingen zijn enorm maar als we de beste conventionele, agro-ecologische en biotechnologische inzichten gebruiken, kunnen we de wereld blijven voorzien van plantaardige producten en dit op een duurzame manier.

Marc Van Montagu (Deze tekst verscheen eerder in De Standaard op 12 november j.l.)

1 http://www.vilt.be/Breeders_Trust_dagvaardt_twee_Vlaamse_landbouwers

2 Goldman M (2007). The IP Management of the PRSV-Resistant Papayas Developed by Cornell University and the University of Hawaii and Commercialized in Hawaii. In Intellectual Property Management in Health and Agricultural Innovation: A Handbook of Best Practices Available online at www.ipHandbook.org

3 <http://www.fao.org/hunger/en/>

Open brief aan Marc van Montagu: Wetenschap als heilsleer en duivelspact (De Wereld Morgen, woensdag 6 november 2013)

Geachte collega, in antwoord op uw interview in De Standaard van juni jongstleden, schreef ik u een open brief in diezelfde krant. Ik heb nooit antwoord gekregen. Nu U, als winnaar van de World Food Prize 2013 op 12 en 13 november door het Vlaams Instituut voor Biotechnologie in Gent wordt gelauwerd, doe ik een nieuwe poging. U bent ons, alle 2375 verontruste burgers die de petitie tegen de aanwezigheid van de nummer twee van Monsanto op dat feest voor 30 jaar biotech ondertekend hebben, een antwoord schuldig... In de hoop u op dat feest te mogen begroeten! We zullen de afspraak niet missen. ---

Beste collega Van Montagu,

In uw interview met De Standaard onder de titel 'Het verzet tegen ggo's is misdadig' zegt u: 'Ik wil hen niet uitlachen, maar ik vergelijk de tegenstanders van ggo's met de getuigen van Jehova' (DS 29 juni). En dat wordt dan verder breed uitgesmeerd: de tegenstanders van ggo's zijn intellectueel luie, onwetende idioten, die uit een soort van romantisch en religieus fanatisme op een misdadige manier tegen de wetenschap en de vooruitgang zijn.

Maar wie is hier de zeloot? Het heilsgeloof dat op de achtergrond van uw interview als ultieme legitimatie altijd meeklinkt, als zouden ggo's de voedselproblemen oplossen, werd al honderd keer weerlegd. Onder meer in het antwoord op uw interview door bio-ingenieur Wouter Vanhove (DS 1 juli), maar ook door Olivier De Schutter, de speciale rapporteur van de VN over het recht op voedsel.

U zegt: 'Mensen vinden het verontrustend dat grote multinationals zich bezighouden met

voedsel. Maar multinationals houden zich evengoed bezig met auto's en computers. En monopolievorming heb je ook in andere sectoren. Ik verdedig dat niet, maar het heeft niets met ggo's te maken.' Dat moet u eens uitleggen. Ggo's worden enkel en alleen ontwikkeld voor patenten en bij die patentering gaat het enkel en alleen om privatisering en om winst, dat is de enige drijfveer. Dat ontkennen heet morele schizofrenie: er zijn ggo's en er is monopolievorming, maar neen, dat heeft met elkaar niets te maken. U leeft, zoals zoveel wetenschappers, in ontkenning van de maatschappelijke medeplichtigheid van uw onderzoek, hier met de niets ontziende kapitalistische toe-eigening van zaaigoed en de exploitatie van boeren wereldwijd (vooral in het zuiden natuurlijk).

Onjuist, onwetend en arrogant bovendien

Vervolgens vergoelijkt u: 'En ggo's vertegenwoordigen overigens maar een klein percentage van het zakencijfer van firma's zoals Monsanto. Het meeste geld verdienen ze aan klassieke chemische producten.' Dat is toch wel heel kort door de bocht. Vergelijk met de logische structuur van een zin als 'de maffia verdient overigens maar een klein percentage van haar zakencijfer met mensenhandel'. So what?

En dan die 'klassieke chemische producten'. U weet net zo goed als ik dat Roundup een van de meest gebruikte herbiciden ter wereld is en dat de mais van Monsanto 'Roundup Ready' heet, dus in koppelverkoop wordt opgedrongen. Wikipedia zegt: 'De hele Roundup-productielijn (inclusief ggo's) maakt ongeveer de helft uit van Monsanto's jaarinkomsten.' Wie is hier onwetend?

U bent ook slecht geïnformeerd over uw tegenstrevers. Barbara Van Dyck is geen sociologe, die je 'dus niet kunt verwijten dat ze niet voldoende kennis heeft', maar bio-ingenieur, doctor zelfs. Daar gaat uw hele kaartenhuis over de intellectuele luiheid en misdadige onwetendheid van al wie zich verzet tegen ggo's.

Deze vergissing is typisch voor wat men wetenschappelijke arrogantie zou kunnen noemen: het moet uitgesloten zijn dat iemand die weet waarover het gaat tegen ggo's kan zijn. Wel, dat soort geloof is pas religieus en fanatiek. Wetenschapsfundamentalisme – dat zou een goede term zijn voor dit soort van idolatrie van de wetenschap als heilsleer. U zou ook moeten weten dat Isabelle Stengers, de beroemde wetenschapsfilosofe (van vorming scheikundige), zich onder het 'misdadig verzet' tegen ggo's bevindt, en zelfs hoort bij de 'vrijwillige verschijners', mensen die ook willen aangeklaagd worden in het aardappelproces omdat ze zich betrokken voelen. Wetenschap, beste collega – en dat kunt u in haar boeken lezen – is geen 'monocultuur' van de ene waarheid, maar een maatschappelijke praktijk vol controverses.

Wie is hier misdadig?

En nu, tot besluit, nogmaals de kern van de zaak. Zaaigoed is, zoals water of – beter nog – lucht, gemeengoed van de mensheid. Dat in onze maatschappij ggo's gelijkstaan met de privatisering van het zaaigoed, betekent dus niets minder dan een misdaad tegen de mensheid. In elk geval diefstal.

Hoe gaat dat in zijn werk? Men doet alsof het om wilde planten gaat – wat een grove leugen is, er is eeuwenlang veredeld aan onze veldgewassen – en men gaat dan een paar genen manipuleren, en zegt: dat is vanaf nu privébezit van multinationals. Wie dus deze planten wil telen, moet elk jaar opnieuw zaden kopen (want ze zijn ook genetisch gemanipuleerd om eenjarig te zijn), pesticiden kopen, een contract tekenen dat zwijgplicht inhoudt. Zelfs de eigenaars van de omliggende velden die worden gecontamineerd met gepatenteerde gewassen krijgen bezoek en de rekening gepresenteerd: 'Sorry meneer, maar uw gewassen zijn van ons.' Van wie niet kan betalen, worden de gronden ingepikt voor de agro-industrie.

Zo zit de vork echt in de steel. En dát is 'misdadig', collega Van Montagu! In India pleegden al duizenden boeren zelfmoord omdat ze hun schulden aan Monsanto niet konden betalen. Zolang u zich niet distantieert van de praktijken van de multinationals als Monsanto en co, bent u passief medeplichtig aan deze praktijken. Of ten minste slachtoffer van een duivelspact. Dus denkt u maar twee keer na, voor u de volgende keer het verzet tegen ggo's misdadig noemt.

Lieven De Cauter